

Els treballs a la fossa de Sorpe acaben amb vuit individus recuperats

Els arqueòlegs donen per tancada l'actuació després de cinc setmanes i ara els encreuaments genètics acabaran de confirmar que formen part d'"els 10 d'Isavarre"

Detall d'un dels individus trobats a la fossa de Sorpe | Justícia

El Departament de Justícia, a través de la Direcció General de Memòria Democràtica, ha recuperat les restes de vuit individus de la fossa del Prat del Fuster de Sorpe, al terme municipal d'Alt Àneu. Tot apunta que són vuit dels deu homes que van ser afusellats per l'exèrcit franquista l'abril de 1938. Els arqueòlegs van tancar la fossa divendres passat, unes cinc setmanes després de l'obertura.

Es tracta d'esquelets, alguns incomplets. Entre les troballes, hi ha un crani amb un tret de bala, peces de roba i objectes quotidians com ara monedes o encenedors. Els treballs, però, no han permès trobar cap resta òssia del novè i desè individu. Els arqueòlegs consideren que podrien haver escapat i haver estat executats en algun altre indret. Una altra hipòtesi és que els familiars els desenterressin de la fossa i els donessin sepultura en un altre lloc.

A més, alguns testimonis parlaven d'una onzena persona a la fossa: un soldat franquista que hauria estat afusellat després de negar-se a disparar contra "els 10 d'Isavarre". Els arqueòlegs,

però, tampoc han trobat cap objecte ni cap indici que faci pensar que entre els cossos recuperats hi hagi un soldat rebel.

Les restes recuperades són ara a la Universitat Autònoma de Barcelona, on els genetistes n'extrauran l'ADN. El Programa d'identificació genètica del Govern encreuarà els perfils genètics dels familiars amb els de les restes òssies per veure si hi ha coincidència. Els encreuaments confirmaran definitivament si es tracta d'"els 10 d'Isavarre". La recollida de mostres dels familiars es va fer el passat 21 de setembre a Esterri d'Àneu per part de genetistes de l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron.

La fossa de Sorpe és la 31a que la Generalitat obre a través del Pla de fosses, el programa que des de 2017 planifica i prioritza l'obertura de fosses i els treballs per identificar-ne les víctimes. A Catalunya hi ha 523 fosses de la Guerra Civil documentades, amb una xifra estimatòria de 12.000 persones enterrades. Les pròximes obertures tindran lloc a Salomó (Alt Camp) i a Móra d'Ebre (Ribera d'Ebre).

Les famílies dels afusellats, donant mostres d'ADN al CAP d'Esterri d'Àneu. Foto: Justícia

"Els 10 d'Isavarre"

Els 10 afusellats són els homes que durant la Guerra Civil vivien a Isavarre, un poble dependent de Sorpe. Segons la memòria oral, les tropes franquistes van ocupar Isavarre el 16 d'abril de 1938 i van fer concentrar tots els homes a la plaça de la vila. Després els van retenir en una capella que hi ha a la població. Un o dos dies després, els van traslladar i afusellar a la zona coneguda com el Prat del Fuster, prop d'una cabana de pedres, a Sorpe. Van ser enterrats al mateix lloc de l'execució. Ells mateixos van haver de cavar la fossa, obligats pels soldats franquistes.

Dies més tard, alguns familiars es van desplaçar fins al lloc dels fets i van acabar d'enterrar-hi els

cossos que havien quedat mig descoberts. L'Ajuntament d'Alt Àneu va instal·lar-hi l'any 2004 un monòlit amb els noms dels 10 homes. La Direcció General de Memòria Democràtica va documentar l'episodi i va verificar els noms i cognoms de les víctimes: Francesc Bringué, Francesc Móra, Ramon Sala, Joan Paulet, Francesc Capdevila, Jaume Sabaté, Albert Mateu, Josep Añel, Francesc Font i Pere Sala. La recerca va permetre contactar amb els familiars vius.